

PATVIRTINTA
Vilniaus kolegijos Sveikatos priežiūros
fakulteto dekanas 2025 m. vasario 20 d.
įsakymu Nr. SP V-19

Neformaliojo švietimo programa

SKIEPIJIMO PAGRINDAI
(apimtis 20 val.)

Programos kodas: SP TP-87

Vilnius, 2025

PROGRAMOS TIKSLAI IR TOBULINIMO REZULTATAI

Programos poreikis, paskirtis ir tikslas

Poreikis

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. gruodžio 2 d. įsakymo Nr. V-2782 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. rugsėjo 23 d. įsakymo Nr. 468 „Dėl Imunoprofilaktikos organizavimo ir atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo 7 punktu, nustatyta, kad imunoprofilaktiką gali paskirti ir (ar) atlikti gydytojai, slaugytojai, akušeriai ir išplėstinės praktikos vaistininkai, kuriems tokią teisę suteikia jų kompetenciją reglamentuojantys teisės aktai. Imunoprofilaktiką skiriantys slaugytojai ir akušeriai privalo būti baigę ne trumpesnę nei 20 valandų „Skiepijimo pagrindų“ kvalifikacijos tobulinimo programą ir vėliau tobulinę profesinę kvalifikaciją imunoprofilaktikos srityje po 8 valandas kas 5 metus, skaičiuojant nuo „Skiepijimo pagrindų“ programos baigimo datos. Jei vaikas skiepijamas pagal individualų skiepijimų kalendorių, imunoprofilaktiką skiria gydytojas.“

Teisės aktai, kuriais vadovaujantis parengta programa

1. Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas (2009 m. balandžio 30 d. Nr. XI-242).
2. Lietuvos Respublikos neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymas (1998 m. birželio 30 d. Nr. VIII-822).
3. Koleginių studijų programa „Bendrosios praktikos slauga“ (valstybinis kodas 6531GX012).
4. Lietuvos Respublikos slaugos praktikos ir akušerijos praktikos įstatymas. (2009 m. liepos 14 d. Nr. XI –343).
5. Lietuvos medicinos normos MN 28:2019 „Bendrosios praktikos slaugytojas“ patvirtinimo įsakymas (2019 m. liepos 12 d. Nr. V-828).
6. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro „Dėl Nacionalinės imunoprofilaktikos 2024–2028 metų programos“ patvirtinimo įsakymas (2024 m. vasario 12 d. Nr. V-192).

Paskirtis

Programa skirta bendrosios praktikos slaugytojams.

Tikslas

Suteikti žinių ir gebėjimų organizuoti ir atlikti imunoprofilaktiką asmens sveikatos priežiūros įstaigose.

Tobulinimo rezultatai (numatomos žinios ir gebėjimai)

Mokymų dalyvis susipažins su infekcinių ligų epidemiologinę situacija pasaulyje ir Lietuvoje, bei vakcinacijos įtaka infekcinių ligų kontrolei.

Mokymų dalyvis žinos vakcinomis valdomas infekcines ligas, vakcinų rūšis, jų laikymo taisykles. Imunologinių vaistinių preparatų laikymo ir gabenimo tvarką.

Mokymų dalyvis žinos teisės aktus, reglamentuojančius vaikų ir suaugusiųjų asmenų imunoprofilaktikos organizavimą ir atlikimą Lietuvoje.

Mokymų dalyvis žinos vaikų skiepijimo kalendorių, imunoprofilaktiką nuo sezoninio gripo, erkinio encefalito ar kitų užkrečiamųjų ligų, žinos rekomenduojamus papildomus skiepus vaikams ir suaugusiems, eliautojų skiepijimą, gebės pildyti kontrolinį skiepų vaikams ir paaugliams kontraindikacijų patikrinimo klausimyną ir kontrolinį skiepų suaugusiems kontraindikacijų patikrinimo klausimyną.

Mokymų dalyvis įgys praktinių įgūdžių apie vakcinacijos taisykles, vakcinų įskiepijimo būdus, galimas nepageidaujamas reakcijas, jų registravimą. Žinos kaip suteikti pirmąją pagalbą anafilaksinio šoko atveju.

Mokymų dalyvis žinos bendrosios praktikos slaugytojo vaidmenį informuojant vaikų tėvus arba suaugusius asmenis apie skiepus.

PROGRAMOS SANDARA

Temos

Eil. Nr.	Tema	Valandų skaičius		
		Iš viso	Teorinis mokymas	Praktinis mokymas
1.	Infekcinių ligų epidemiologinė situacija pasaulyje ir Lietuvoje. Vakcinacijos įtaka infekcinių ligų kontrolei.	1	1	-
2.	Imunitetinė sistema. Imuniteto rūšys, antigenai, imunoglobulinai. Imuniteto susidarymo būdai.	1	1	-
3.	Vakcinomis valdomos užkrečiamos ligos.	4	4	-
4.	Vakcinos, jų rūšys. Vakcinų laikymo taisyklės. Imunologinių vaistinių preparatų gabenimas ir laikymas „šalčio grandinė“.	2	2	-
5.	Imunoprofilaktikos organizavimas ir atlikimas vaikams ir suaugusiems asmenims Lietuvoje.	1	1	-
6.	Vaikų profilaktinių skiepimų kalendorius. Imunoprofilaktika nuo sezoninio gripo, erkinio encefalito ar kitų užkrečiamųjų ligų. Rekomenduojami papildomi skiepai vaikams ir suaugusiems. Keliautojų skiepijimas.	4	4	
7.	Vakcinacijos taisyklės. Vakcinų įskiepijimo būdai, galimos nepageidaujamos reakcijos, jų registravimas. Pirmoji medicininė pagalba anafilaksinio šoko atveju.	4	1	3
8.	Slaugytojo (akušerio, išplėstinės praktikos vaistininko) vaidmuo informuojant vaikų tėvus arba suaugusius asmenis apie skiepus.	1	1	
9.	Skiepavimo dokumentacija. Kontrolinis skiepų vaikams ir paaugliams kontraindikacijų patikrinimo klausimynas. Kontrolinis skiepų suaugusiems kontraindikacijų patikrinimo klausimynas.	1	-	1
	Žinių vertinimas	1	1	—
	Iš viso:	20	16	4

Turinys

1 tema „Infekcinių ligų epidemiologinė situacija pasaulyje ir Lietuvoje. Vakcinacijos įtaka infekcinių ligų kontrolei“.

Naujausia informacija apie epidemiologinę situaciją pasaulyje ir Lietuvoje.

2 tema „Imuninė sistema. Imuniteto rūšys, antigenai, imunoglobulinai“.

Imuninė sistema. Imuniteto rūšys: specifinis ir nespecifinis imunitetas. Antigenai ir jų rūšys. Imunoglobulinai, jų klasės ir jų savybės. Imuniteto susidarymo būdai.

3 tema „Vakcinomis valdomos užkrečiamos ligos“.

Užkrečiamos ligos ir jų valdymas.

4 tema „Vakcinos, jų rūšys. Vakcinų laikymo taisyklės. Imunologinių vaistinių preparatų gabenimas ir laikymas „šalčio grandinė“.

Pagal skiepijimui naudojamų medžiagų kilmę, vakcinų klasifikacija: viso organizmo vakcinos, išgrynintos komponentinės vakcinos, rekombinantiniai vakcininiai antigenai, sintetiniai peptidai, DNR vakcinos. Vakcinų laikymo taisyklės. Imunologinių vaistinių preparatų gabenimas ir laikymas „šalčio grandinė“.

5 tema „Imunoprofilaktikos organizavimas ir atlikimas vaikams ir suaugusiems asmenims Lietuvoje“.

Teisės aktai, reglamentuojantys imunoprofilaktikos organizavimą ir atlikimą. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. rugsėjo 23 d. įsakymo Nr. 468 „Dėl Imunoprofilaktikos organizavimo ir atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Lietuvos medicinos normos MN 28:2019 „Bendrosios praktikos slaugytojas“ patvirtinimo įsakymas (2019 m. liepos 12 d. Nr. V-828). Skiepijimo pažymėjimo išgijimo, pildymo ir išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo įsakymas (2012 m. birželio 14 d. Nr. V-528). Dėl tarptautinio skiepijimo ar profilaktikos priemonių pažymėjimo pildymo ir išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo įsakymas (2011 m. gruodžio 2 d. Nr. V-1032). Lietuvos higienos normos HN 47-1:2020 „Asmens sveikatos priežiūros įstaigos: Infekcijų kontrolės reikalavimai“ patvirtinimo įsakymas (2020 m. gruodžio 10 d. įsakymu Nr. V-2877). HN 66:2013 „Medicinių atliekų tvarkymo saugos reikalavimai“ patvirtinimo įsakymas (2013 m. liepos 18 d. įsakymu Nr. V-706).

6 tema „Vaikų profilaktinių skiepijimų kalendorius. Imunoprofilaktika nuo sezoninio gripo, erkinio encefalito ar kitų užkrečiamųjų ligų. Rekomenduojami papildomi skiepai vaikams ir suaugusiems. Keliautojų skiepijimas“.

Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepijimų kalendorius. Kiekvieno konkretaus imuninio vaistinio preparato skiepijimo schema, skiepijimo būdas, imuninių vaistinių preparatų galimos nepageidaujamos reakcijos, imuniteto susidarymas ir jo ilgalaikiškumas. Rekomenduojami papildomi skiepai vaikams ir suaugusiems. Keliautojų skiepijimas.

7 tema „Vakcinacijos taisyklės. Vakcinų įskiepijimo būdai, galimos nepageidaujamos reakcijos, jų registravimas. Pirmoji medicininė pagalba anafilaksinio šoko atveju“.

Skiepijimo technika į odą, šios technikos klaidos. Skiepijimo technika po oda. Skiepijimo technika į raumenis. Bendrosios kontraindikacijos skiepyti. Vietinės povakcininės reakcijos. Labai retos bendrosios (sisteminės) povakcininės reakcijos. Kitos povakcininės galimos reakcijos. Rinkinys prieš anafilaksinį šoką.

8 tema „Slaugytojo (akušerio, išplėstinės praktikos vaistininko) vaidmuo informuojant vaikų tėvus arba suaugusius asmenis apie skiepus“.

Svarbiausia informacija, kurią reikia suteikti pacientams vykdant imunoprofilaktiką.

9 tema „Skiepų dokumentacija. Kontrolinis skiepų vaikams ir paaugliams kontraindikacijų patikrinimo klausimynas. Kontrolinis skiepų suaugusiems kontraindikacijų patikrinimo klausimynas“.

Skiepų dokumentacijos pildymas. Kontrolinis skiepų vaikams ir paaugliams kontraindikacijų patikrinimo klausimynas: jo pildymo ypatumai. Kontrolinis skiepų suaugusiems kontraindikacijų patikrinimo klausimynas: jo pildymo ypatumai.

KVALIFIKACINIAI REIKALAVIMAI DĖSTYTOJAMS

- Biomedicinos mokslų srities aukštasis išsilavinimas.
- Ne mažesnis kaip 3-jų metų praktinio darbo stažas.

MATERIALIŲJŲ IŠTEKLIŲ SRITIS

Materialieji ištekliai

Teorinis ir praktinis mokymas vyksta auditoriniu ir nuotoliniu būdais. Auditorinis mokymas vyksta Vilniaus kolegijos Sveikatos priežiūros fakulteto auditorijose naudojant metodinę mokymo ir mokymosi medžiagą, vaizdines bei technines mokymo priemones. Nuotolinis mokymas vyksta naudojant MS TEAMS įrankį. Dalyviams prisijungimas suteikiamas elektroniniu paštu. Per MS TEAMS įrankį dalyviams bus įkeliami vaizdinė informacija, papildoma mokymosi informacija.

Metodiniai ištekliai

Mokymų dalyviams rekomenduojami pagrindiniai ir papildomi informacijos šaltiniai.

Pagrindinė literatūra:

1. Mickienė A., Kuliešė M., Pakalnienė J., Pukenytė E. Važnaisienė D., Vėlyvytė D. ir kt. (2024). *Infekcinės ligos*. Kaunas: LSMU akademinė leidyba.
2. Laiškonis, A. (2023). *Tropinės ir keliautojų ligos*. Kaunas: „Vitae Litera“.
3. Rynkevič, G. ; Žilinskas, E. ; Streckytė, D. ; Radzišauskienė, D. ; Mameniškienė, R. (2024). *Clinical Features and Predictors of Lethal Outcome in Tick-Borne Encephalitis: A Retrospective Study from Lithuania*. Neurologijos seminarai, 2024-02, Vol.27 (96), p.88-95. doi: 10.29014/NS.2023.27.11
4. Visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos. (2024). Erkių platinamomis ligos (2019) Prieiga per internetą Nacionalinis: <https://nvsc.lrv.lt/lt/uzkrečiamuju-ligu-valdymas/uzkrečiamosios-ligos/erkiu-pernesamos-ligos/>
5. Čiutienė E. (2022). Tėvų žinios ir požiūris į vaikų imunizaciją. *Slauga. Mokslas ir praktika*. T3 (7 (307)). doi: <https://doi.org/10.47458/Slauga.2022.3.17> (nuoroda: <https://www.zurnalai.vu.lt/slauga/article/view/28493>)
6. Lietuvos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro „Dėl Nacionalinės imunoprofilaktikos 2024–2028 metų programos“ patvirtinimo įsakymas (2024 m. vasario 12 d. Nr. V-192).
7. Respublikos vaistinių preparatų registras. Interneto prieiga: <https://vapris.vvkt.lt/vvkt-web/public/medications>
8. Europos skiepijimo informacijos portalas. <https://vaccination-info.europa.eu/lt>

Papildoma literatūra:

1. Kubiliūtė, I. (2019). Aktualūs klausimai apie vakcinaciją. *Žurnalo Internistas priedas Infekcinės ligos*. 1(13): 14-17.
2. European Centre for Disease Prevention and Control. (2024, October 29). Survey report on national seasonal influenza vaccination recommendations and coverage rates in EU/EEA countries. <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/survey-report-national-seasonal-influenza-vaccination>

VIDINIO TOBULINIMO KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS

Pasibaigus mokymams, atliekama dalyvių apklausa apie dėstymo kokybę, kursų naudingumą.

BAIGIAMASIS ŽINIŲ IR GEBĖJIMŲ ĮVERTINIMAS

Baigus mokymus organizuojamas vertinimas.

Žinios vertinamos teigiamai, kai teisingai atsakoma į ne mažiau kaip 80 proc. teste pateiktų klausimų. Gavus teigiamą įvertinimą išduodamas Vilniaus kolegijos Sveikatos priežiūros fakulteto pažymėjimas, patvirtinantis 8 val. kvalifikacijos tobulinimą.

Programą parengė Sveikatos priežiūros fakulteto lektorė Natalija Juškina.
